

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Marie Součkové a soudců JUDr. Jaroslava Vlašína a JUDr. Milana Kamlacha v právní věci žalobce **A. R. T.**, zastoupeného JUDr. Jaroslavem Komárkem, advokátem se sídlem Svobody 235/49, Cheb, proti žalované **České správě sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 25, Praha 5, o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 6. 10. 2005, vedené u Krajského soudu v Plzni pod sp. zn. 16 Cad 231/2005, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Plzni ze dne 19. 5. 2006, č. j. 16 Cad 231/2005 - 71, ve znění opravného usnesení Krajského soudu v Plzni ze dne 12. 7. 2006, č. j. 16 Cad 231/2005 - 92,

t a k t o :

Rozsudek Krajského soudu v Plzni 19. 5. 2006, č. j. 16 Cad 231/2005 - 71, ve znění opravného usnesení Krajského soudu v Plzni ze dne 12. 7. 2006, č. j. 16 Cad 231/2005 - 92, **se z r u š u j e** a věc **se v r a c í** tomuto soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Rozhodnutím žalované ze dne 6. 10. 2005, byla zamítnuta žádost žalobce (dále též „stěžovatel“) o plný invalidní důchod pro nesplnění podmínek podle § 38 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon“). Žalovaná uvedla, že podle posudku Okresní správy sociálního zabezpečení v Chebu ze dne 1. 9. 2005 nebyl žalobce plně invalidní, neboť jeho schopnost soustavné výdělečné činnosti poklesla o 20 %, přičemž § 39 zákona stanoví, že pojištěnec je plně invalidní, jestliže z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu poklesla jeho schopnost soustavné výdělečné činnosti nejméně o 66 %.

Rozhodnutí žalované napadl žalobce žalobou, v níž nesouhlasil se zamítnutím své žádosti o plný invalidní důchod pro nesplnění podmínek § 38 zákona s tím, že v řízení nebyl dostatečně zjištěn jeho zdravotní stav, neboť podle jeho názoru zdravotní stav odpovídá plné invaliditě. K tomu uvedl, že pro své politické smýšlení byl v Íránu, odkud pochází, vyloučen ze školy a tři měsíce vězněn. Posléze byl odveden k výkonu základní vojenské

služby po dobu válečného konfliktu s Irákem, kde strávil šest měsíců ve válečné linii a byl zraněn výbuchem bomby. Poté byl léčen a operován, ocitl se v péči psychiatrů a po vyléčení byl opět vzat do vězení na devět měsíců, kde byl fyzicky a psychicky týrán. Při propuštění čelil výhrůžkám zastřelení z důvodu jeho možných dalších politických aktivit. Z těchto důvodů žalobce v roce 2000 opustil Íránskou islámskou republiku a dne 20. 7. 2000 požádal o udělení azylu z politických důvodů v České republice; azyl mu byl udělen dne 12. 2. 2001. Po dobu svého pobytu v České republice je nucen navštěvovat odborné lékaře, včetně psychiatra, z důvodů vážného zdravotního stavu nemůže bez pomoci sociálních pracovníků zvládat běžné životní situace, nevyrovnal se s válčenými prožitky, musí dále čelit stresům, ztráty kontaktů s rodiči a s každodenní agresivitou kvůli svému muslimskému původu. Navrhl, aby byl opětovně posouzen jeho zdravotní stav a aby soud rozhodnutí žalované zrušil a věc jí vrátil k novému řízení a rozhodnutí.

Žalovaná ve vyjádření k žalobě navrhla provedení důkazu posudkem Posudkové komise Ministerstva práce a sociálních věcí, který dostatečně posoudí žalobcův zdravotní stav a rozhodne o stupni invalidity, neboť se jedná o otázku posouzení komplexního zdravotního stavu žalobce, vyžadující odborných znalostí z oblasti medicíny. Dodala však, že kromě splnění zdravotní podmínky pro vznik nároku na plný invalidní důchod musí být splněna podmínka získání potřebné doby pojištění.

Rozsudkem ze dne 19. 5. 2006, č. j. 16 Cad 231/2005, ve znění opravného usnesení ze dne 12. 7. 2006, č. j. 16 Cad 231/2005 - 92, Krajský soud v Plzni žalobu žalobce jako nedůvodnou zamítl. Z posudku posudkové komise Ministerstva práce a sociálních věcí soud zjistil, že žalobce byl ke dni vydání rozhodnutí žalované plně invalidní, s datem vzniku invalidity k 27. 9. 2005, neboť u něj z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu došlo k poklesu schopnosti soustavné výdělečné činnosti o 70 %. Z podnětu žalobce, který nesouhlasil se závěry posudkové komise ohledně data vzniku invalidity, jež podle něj nastala již v době jeho příchodu do České republiky v roce 2000, soud opatřil druhý posudek posudkové komise. V něm bylo opětovně stanoveno, beze změny posudkového závěru, datum vzniku invalidity k 27. 9. 2005, kdy byla provedena potřebná lékařská vyšetření, neboť posudková komise nemohla posunout datum vzniku invalidity na rok 2001 z důvodu neexistence lékařského nálezu odůvodňujícího přiznání plného invalidního důchodu. Na základě toho se soud pokusil vyzvat žalovanou, aby vydala rozhodnutí podle § 62 s. ř. s., jímž by byl žalobce plně uspokojen. Žalovaná uvedla, že nelze vydat takové uspokojující rozhodnutí, kterým by plný invalidní důchod byl přiznán, i když byl žalobce uznán plně invalidním, neboť žalobce nesplňuje druhou zákonnou podmínku v podobě získání potřebné doby pojištění.

Soud na základě listin stvrzujících existenci doby evidence žalobce u úřadu práce posoudil, že žalobce nesplnil časovou podmínku pro vznik nároku na plný invalidní důchod. Vyjádřil, že k datu 27. 9. 2005 byl žalobce plně invalidní, nárok na dávku plného invalidního důchodu mu však nevznikl, neboť nesplnil druhou zákonnou podmínku podle § 38 písm. a) zákona v podobě získání potřebné doby pojištění. U žalobce jako osoby starší 28 let činí doba pojištění pro vznik nároku na plný invalidní důchod 5 let z 10 let zpětně počítaných od data vzniku invalidity. Na území České republiky žalobce nikdy nepracoval a byl veden v evidenci úřadu práce bez nároku na hmotné zabezpečení. S ohledem na § 5 odst. 1 písm. n) zákona soud vyjádřil, že za potřebnou dobu pojištění lze žalobci započítat toliko dobu tří let, po kterou byl veden v evidenci úřadu práce a za kterou mu nenáležela podpora v nezaměstnanosti nebo podpora při rekvalifikaci s tím, že tato doba tří let se zjišťuje zpětně ode dne vzniku nároku na důchod. Uvedl, že námitky týkající se neúplně zjištěného skutkového stavu při posouzení zdravotního stavu byly sice důvodné, přesto však žalobce

nesplnil podmínky vzniku nároku na plný invalidní důchod z důvodů absence získání potřebné doby pojištění. Jako bezpředmětnou soud označil námitku žalobce, že invalidita vznikla před datem 27. 9. 2005. Soud dospěl k závěru, že když žalobce nemůže splnit podmínku doby pojištění v rozsahu 5 let z posledních 10 let zpětně od data invalidity, pak by tuto časovou podmínku nesplnil ani pokud by datum vzniku invalidity byla posunuta zpět, neboť žalobce přišel na území České republiky v roce 2000 a nikdy zde nepracoval. S ohledem na tyto skutečnosti krajský soud žalobu jako nedůvodnou zamítl.

Ve včasné kasační stížnosti stěžovatel namítl nesrozumitelnost a zmatečnost rozsudku krajského soudu, který měl rozhodnutí žalované zrušit a věc jí vrátit k dalšímu řízení s tím, aby žalovaná vydala rozhodnutí nové. Stěžovatel odkazem na zjištění získaná v rámci žalobního řízení argumentoval tím, že žalovaná by posléze měla vydat nové rozhodnutí, v němž by vycházela ze skutečnosti, že posudková komise shledala žalobce plně invalidním. Žalobce očekával, že po zrušení rozhodnutí žalované bude vydáno nové rozhodnutí, které konstatuje, že je stěžovatel plně invalidní s tím, že nemá nárok na plný invalidní důchod. Námitka nesrozumitelnosti se vztahuje k části odůvodnění, kde je uvedeno, že soud vzal za prokázané, že k datu rozhodnutí žalované nebyl žalobce částečně ani plně invalidní, což je posléze popřeno uvedením data vzniku plné invalidity na základě zjištění posudkové komise, a to ke dni 27. 9. 2006. Dále vyslovil názor, že odměna stanovená advokátovi podle vyhlášky č. 177/1996 Sb. není správná. S ohledem na tyto skutečnosti stěžovatel navrhl, aby rozsudek Krajského soudu v Plzni ze dne 19. 5. 2005, č. j. 16 Cad 231/2005 - 71, byl zrušen a věc vrácena tomuto soudu k dalšímu řízení.

Žalovaná ve vyjádření ke kasační stížnosti uvedla, že se plně ztotožňuje s rozsudkem Krajského soudu v Plzni. Dodala, že i když byl stěžovatel uznán plně invalidním, nelze jeho žalobě a žádosti o plný invalidní důchod vyhovět. I pokud by soud nevynesl zrušující rozsudek, žalovaná bude muset vydat rozhodnutí, kterým se žádost o plný invalidní důchod zamítá z důvodu nezískání potřebné doby pojištění.

Kasační stížnost je podle § 102 s. ř. s. přípustná a stěžovatel v ní uplatňuje důvody podle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. Rozsahem a důvody kasační stížnosti je Nejvyšší správní soud podle § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s. vázán, pokud neshledá vady, k nimž by s ohledem na § 109 odst. 3 s. ř. s. byl povinen přihlédnout z úřední povinnosti.

Kasační stížnost je důvodná.

Stěžovatel uplatnil důvod kasační stížnosti uvedený v § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s., podle něhož lze kasační stížnost podat z důvodu nepřezkoumatelnosti rozhodnutí soudu prvního stupně, která může spočívat v nesrozumitelnosti nebo nedostatku důvodů rozhodnutí, popřípadě též v jiné vadě řízení, mohla-li mít tato vada za následek nezákonné rozhodnutí ve věci samé.

Nejvyšší správní soud při rozhodování o kasační stížnosti shledal pochybení Krajského soudu v Plzni spočívající v jiné vadě řízení před soudem, která mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé, tedy důvod kasační stížnosti podle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.. Ve smyslu § 109 odst. 3 s. ř. s. se jedná o vadu, k níž je Nejvyšší správní soud povinen přihlédnout z úřední povinnosti a není při tom vázán důvody kasační stížnosti. Krajský soud v řízení pochybil, neboť překročil meze žalobních důvodů při přezkoumání napadeného rozhodnutí žalované. Rovněž s ohledem na vázanost soudu rozhodujícího ve správním soudnictví mezemi žalobních bodů podle § 75 odst. 2 s. ř. s. krajský soud svým rozhodnutím zasáhl do legitimního očekávání stěžovatele, jak soud naloží

s jeho žalobními námitkami, které shledal důvodnými, a se žalobou jako celkem. Nejvyšší správní soud proto odkazuje i na náleze Ústavního soudu ze dne 24. 2. 2000, sp. zn. I. ÚS 654/03, v němž je uvedeno, že jestliže rozhodnutí soudu je pro účastníka řízení s ohledem na dosavadní stav řízení, stav dokazování, existující procesní situaci a především uplatněné právní námitky překvapivé, nelze hovořit o tom, že soud dostal své povinnosti poskytovat jedinci soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod. Nejvyšší správní soud ve svém rozsudku ze dne 23. 3. 2006, č. j. 6 Ads 61/2004 - 67, vyjádřil, že žaloba proti rozhodnutí správního orgánu musí kromě ostatních náležitostí obsahovat i vyjádření, v jakém rozsahu je správní rozhodnutí napadeno, uvedení důvodů, v nichž žalobce spatřuje nezákonnost rozhodnutí, a jaký konečný návrh činí. Tímto rozsahem tvrzených nezákonností je také soud vázán a nemůže napadané rozhodnutí přezkoumávat nad rámec stanovený žalobou.

Rozhodnutí žalované se zabývalo toliko splněním jedné podmínky pro vznik nároku na plný invalidní důchod podle § 39 odst. 1 zákona, a to posouzením plné invalidity stěžovatele. Proti tomuto rozhodnutí směřovala žaloba, v níž stěžovatel namítal pochybení žalované vycházející z neúplně zjištěného skutkového stavu věci při posouzení jeho zdravotního stavu. Druhou podmínku, kterou je nezbytné splnit kumulativně s podmínkou poklesu schopnosti soustavné výdělečné činnosti z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu nejméně o 66 %, v podobě získání potřebné doby pojištění podle § 38 písm. a) ve spojení s § 40 zákona, však žalovaná neposuzovala a proto se nestala předmětem žaloby ani žalobního řízení. Pokud krajský soud na základě posudku posudkové komise Ministerstva práce a sociálních věcí zjistil, že žalovaná rozhodla na základě neúplně a nesprávně zjištěného skutkového stavu věci ohledně posouzení zdravotního stavu žalobce, měl soud s ohledem na žalobní námitky a na znění žalobou napadeného rozhodnutí toto rozhodnutí zrušit a věc vrátit žalované k dalšímu řízení. Pak by bylo povinností žalované vypořádat se nejen se zjištěnou plnou invaliditou stěžovatele, ale současně také posoudit splnění podmínky v podobě získání potřebné doby pojištění.

Nejvyšší správní soud dodává, že je povinností správních orgánů, v tomto případě žalované, posoudit podanou žádost o plný invalidní důchod z hlediska splnění obou zákonných podmínek pro vznik nároku na plný invalidní důchod. I když ve správním řízení vyjde najevo, že žadatel jednu podmínku nesplňuje, nezabývá to podle Nejvyššího správního soudu žalovanou, aby posoudila splnění zbývajících podmínek a o žádosti posléze rozhodla z hledisek splnění či nesplnění obou podmínek, což neučinila. Z vlastní právní úpravy totiž vyplývá, že tyto podmínky jsou od sebe neoddělitelné a nejsou na sobě nezávislé.

Pokud krajský soud uznal žalobu v rozsahu pochybení žalované při posouzení zdravotního stavu pro potřeby plné invalidity za důvodnou, současně ji však zamítl, neboť podle něj stěžovatel nesplnil podmínku v podobě získání potřebné doby pojištění, vystupoval při tom spíše v pozici rozhodujícího správního orgánu. Nejvyššímu správnímu soudu je zřejmá patrně dobře míněná snaha krajského soudu napravit procesní pochybení žalované, spočívající v neúplně zjištěném skutkovém stavu věci podle požadavků § 3 odst. 4 a § 32 odst. 1 spr. ř. [v celém textu míněn zákon č. 71/1967 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů; s účinností od 1. 1. 2006 nahrazen zákonem č. 500/2004 Sb., správním řádem, ve znění pozdějších předpisů – pozn. soudu]. Krajský soud však v tomto případě pochybil, neboť měl žalobou napadené rozhodnutí z důvodů procesního pochybení vrátit žalované k dalšímu řízení, aby sama posoudila splnění podmínky získání potřebné doby pojištění. Nejvyšší správní soud poznamenává, že soudy ve správním soudnictví, nemohou napravovat procesní pochybení správních orgánů spočívající v neúplně a nesprávně zjištěném skutkovém stavu věci. Tím by si ve svém důsledku osobovaly pravomoc správních orgánů jako složek

moci výkonné, do níž spadá rozhodování o právech, právem chráněných zájmech a povinnostech účastníků správního řízení.

Nad to Nejvyšší správní soud dodává, že sám krajský soud nemohl posoudit přesně a úplně skutkový stav věci ohledně získání potřebné doby pojištění, neboť z rozhodnutí žalované je zřejmé, že se touto podmínkou nezabývala vůbec, přičemž je to právě žalovaná, která je povinna spolehlivě, přesně a úplně zjistit skutečný stav věci, za tímto účelem si obstarat potřebné podklady a na jejich základě posléze rozhodnout. V daném případě není ze správního spisu patrné, že by se žalovaná dostatečně zabývala tím, zda žalobce jako íránský státní příslušník, který v České republice pobývá od roku 2000, splnil potřebnou dobu pojištění jako jednu z podmínek nároku na plný invalidní důchod, případně zda neexistuje mezinárodní smlouva s Íránem umožňující započtení dob pojištění apod.

Nejvyšší správní soud pro úplnost uvádí, že sice rozsudek krajského soudu není prost vad v podobě písařských chyb, když v jedné jeho části je uvedeno, že krajský soud vzal za prokázané, že k datu rozhodnutí žalované nebyl stěžovatel plně invalidní, ač krajský soud současně odkázal na závěry posudkové komise Ministerstva práce a sociálních věcí, kde je uvedeno, že k datu vydání rozhodnutí žalované byl plně invalidní. Z obsahu celého rozsudku je nicméně zřejmé, co posudková komise zjistila, jak krajský soud rozhodl a Nejvyšší správní soud proto neshledal, že by závažnost a intenzita vyskytnuvších se vad přerostla do rozměru způsobujícího nepřezkoumatelnost rozsudku krajského soudu z důvodů nesrozumitelnosti, ke které by byl podle § 109 odst. 3 s. ř. s. povinen přihlédnout z úřední povinnosti.

Ke stížnostní námitce ohledně nesprávného určení odměny zástupci žalobce s ohledem na vyhlášku č. 177/1996 Sb., advokátní tarif, ve znění pozdějších předpisů, Nejvyšší správní soud poukazuje na to, že o náhradě nákladů řízení, mezi něž se řadí i odměna ustanoveného zástupce, rozhodne v souladu s § 110 odst. 2 s. ř. s. opětovně Krajský soud v Plzni v novém rozhodnutí.

Nejvyšší správní soud dospěl ze všech shora uvedených důvodů k závěru, že řízení před Krajským soudem v Plzni bylo zatíženo vadou, jež mohla mít vliv na zákonnost rozhodnutí o věci samé, a proto kasační stížností napadený rozsudek podle § 110 odst. 1 s. ř. s. zrušil. Věc současně vrátil Krajskému soudu v Plzni k dalšímu řízení, v němž je tento soud podle odst. 3 téhož ustanovení vázán výše vysloveným právním názorem Nejvyššího správního soudu.

O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodne podle § 110 odst. 2 s. ř. s. Krajský soud v Plzni v novém rozhodnutí.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 7. března 2007

JUDr. Marie Součková
předsedkyně senátu